

GEMEENSCHAPPELIJK 'TAPIJT' VOOR GEVELS EN WINKELS

CENTRUM KAMPEN: 'GEEN MUSEUM'

In de middeleeuwen (13e eeuw) was Kampen één van de machtigste handelssteden van de Lage Landen. Later sloot Kampen zich aan bij de Hanze, een handelsverbond van steden in binnen- en buitenland. Uit die bloeitijd stammen de monumentale panden in de binnenstad die heel sterk de sfeer in de stad bepalen. Alles in de openbare ruimte dat vernieuwd of gerepareerd moet worden, moet zich richten naar deze gevels.

In het najaar van 2006 werd begonnen aan de herinrichting van de binnenstad.

DOOR HENK WILLEMS
FOTO'S GEMEENTE KAMPEN

De binnenstad van Kampen is een historisch juweeltje waar veelvuldig grote evenementen worden gehouden vanwege het historische decor. Toch kun je niet zeg-

gen dat Kampen een stoffig openluchtmuseum is geworden, want naast de evenementen heeft de binnenstad een belangrijke functie als winkelgebied.

In 2000 heeft de gemeente een Binnenstadsvisie ontwikkeld. Deze structuurvisie analyseert de kansen en aandachtspunten van de binnenstad en stelt een groot aantal maatregelen voor die de kwaliteit van de historische binnenstad van Kampen zouden kunnen verbeteren. In de Binnenstadsvisie staat het doel beschreven waar Kampen in de komende jaren naar zal streven.

Kampen wil een vitale, levendige stad creëren waar wonen, werken, winkelen en cultuur hand in hand gaan.

Oscar Langeland, projectleider bij de gemeente Kampen: "We willen een vitale, levendige stad creëren waar wonen, werken, winkelen en cultuur hand in hand gaan. Kampen moet geen museum worden, ondanks de historische panden en pittoreske straatjes."

In de Binnenstadvisie staan de plannen beschreven die er voor moeten zorgen dat de binnenstad aantrekkelijker wordt voor de bewoners en bezoekers van Kampen. Het gaat daarbij om verkeerskundige, stedenbouwkundige en architectonische projecten en projecten met betrekking tot de openbare ruimte. Maar ook om bijvoorbeeld veiligheid op straat en "citymarketing".

HERINRICHTING

Als één van de eerste projecten werd het straatmeubilair en de bestrating aangepakt. De herinrichting van de openbare ruimte in de binnenstad kreeg de inspirerende titel Stedelijk Tapijt. En inspiratie was vereist omdat het Stedelijk Tapijt moest aansluiten bij het beeld van de gevels.

Oscar Langeland, projectleider Stedelijk Tapijt: "Het was meer dan herstraten. Het moest een 'rode loper' worden voor de winkels in de binnenstad maar het moest wel harmoniëren met de monumentale gevels." Hilke Floris van het ontwerp bureau Alle Hospers: "In 2003 hebben we op verzoek van de gemeente Kampen een structuurvisie, een

Voorbeelden van projecten in de binnenstad van Kampen

- Verkeerscirculatieplan wordt ontwikkeld met (gebouwde) parkeeroplossing voor de binnenstad.
- De voetgangersroute naar de binnenstad wordt uitgewerkt in het restauratieplan van het stadspark.
- Stedelijk Tapijt.
- Rondelen Van Heutszplein.
- Het voormalige stadhuis wordt verbouwd tot museum. Opening maart 2009
- Van Heutzkazerne. Er zijn appartementen in het gebouw gepland en een bijzondere bestemming op de begane grond.
- Restauratie Nieuwe Toren
- Binnenstad autoluw, diverse bewaakte fietsenstallingen zijn gerealiseerd.
- Diverse herstructureringen en herbestemmingen panden binnenstad.
- Diverse binnentuinen opnieuw ingericht en toegankelijk gemaakt voor publiek.

beeldkwaliteitplan en een ontwerp voor de openbare ruimte gemaakt. Kampen heeft veel historische panden waarvan in de Oudestraat een aantal verborgen is achter een grote hoeveelheid reclame. Als je kijkt hoe sommige winkels waren verbouwd dan kon je dat, in een historische context, onmogelijk een suc-

Kampen wil geen museum worden ondanks de historische panden en pittoreske straatjes.

ces noemen. De balans tussen de historische gevels, de winkelfunctie en de openbare ruimte was zoek. In ons beeldkwaliteitplan hebben we geprobeerd om die balans weer te herstellen. In het plan staan spelregels hoe bijvoorbeeld terrassen, rolluiken en reclame-uitingen toegepast mogen worden. Ook voor het aanbrengen van reclame op de gevels zijn regels opgesteld. Voor de herinrichting hebben we gekozen voor een terughoudend ontwerp maar wel met een chique uitstraling. Terughoudend om de aandacht niet van de gevels af te leiden en chique om een aansluiting bij de monumentale panden te vinden."

SAMENHANG

De route van Bovenhaven tot Buitenhaven is de hartlijn van de stad. Het is een lange 'hoofdstraat' met zijstraten die naar pleintjes lopen en die onderling ook weer verbonden zijn. In de structuurvisie werd het belang van een samenhangend beeld benadrukt. De uitstraling moet bij deze hoofdroute passen. De samenhang van de hoofdroute, de zijstraten en pleintjes wordt gecreëerd door de toepassing van natuursteen en Hollandse gebakken klinkers. De baksteen zorgt in de hele binnenstad voor eenheid terwijl de diverse belangrijke openbare ruimtes steeds op een andere manier met natuursteen worden bestraat. De Botermarkt en een proefstrook in de hoofdroute zijn conform het ontwerp van Bureau Alle Hospers uitgevoerd. Daarna heeft de gemeente besloten om het resterende deel van het centrum naar eigen inzicht uit te voeren en niet meer volgens het ontwerp van Bureau Alle Hospers. Een deel van de herinrichting van de hartlijn is inmiddels uitgevoerd.

In het beeldkwaliteitplan is geprobeerd de balans tussen de historische gevels, de winkelfunctie en de openbare ruimte weer te herstellen.

Projectgegevens van het uitgevoerde ontwerp, Stedelijk Tapijt

Variatop-goot voor de afwatering, leverancier	Struyk Verwo Aqua BV
Gebakken straatstenen dikformaat	
Plateau- en inritbanden van natuursteen	
Natuursteenkeien in straatlaag	
Oppervlakte	26300 m ²
Zitbanken, leverancier	DELTA
Rijwielbeugels en afzetpalen, leverancier	ERDI
Gietijzeren boomroosters, model Saale, leverancier	Buro O.O.G./ANAE
Afvalbakken, type Capitole, leverancier	Bammens
Aannemers	Dura Vermeer, Gebr. Voets BV, Schonewille BV, L. Timmer Lelystad BV

Oscar Langeland: "Voor de uitvoering stond bij ons gebruikersgemak voorop en we wilden daarom zo vlak mogelijk bestraten. De Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten gaf echter de voorkeur aan een traditionele oplossing, namelijk molgoten met straatkolken aan de zijkant van de weg met daarnaast een rabatstrook. Wij wilden liever verholten goten in de as van de weg hebben, maar het bestemmingsplan schreef een traditionele vorm voor. We moesten dus een vrijstelling zien te krijgen. We waren daarbij afhankelijk van Monumentenzorg. We hebben toen voor een goot van Struyk Verwo Aqua gekozen en die beplakt met gebakken klinkers." Het project is in een aantal fasen opgesplitst.

Lessons learned

Het grootste probleem bij de herinrichtingsplannen was de planning van de werkzaamheden. Bewoners, maar vooral de winkeliers klaagden in de beginperiode over de communicatie en moeilijke bereikbaarheid van hun winkels. In de vervolgotrajecten is hier door het projectbureau extra aandacht aan geschonken. Onder meer door meer informatieavonden te organiseren en in het uitvoerende gedeelte meer werkploegen (waaronder bestratingploegen) gelijktijdig in te zetten. Het zo vroeg mogelijk informeren richting alle betrokkenen, de inzet van de aannemers hierbij en een strakke tijdsplanning bleken in de vervolgotrajecten de problemen van de beginfase op te lossen.

Al het straatmeubilair in de binnenstad heeft neutrale, natuurlijke kleuren.

In de eerste fase werd de Oudestraat opgeknapd die zo'n 400 meter lang is. Het tweede deel dat ruim 500 meter lang is, kwam in 2008 aan de beurt. Er resteren nu nog drie 'pleinen': het plein rond het Oude Stadhuis, de Nieuwe Markt en de Koornmarkt/Muntplein.

Desalniettemin is er al veel gebeurd. In 2012 zal het Stedelijk Tapijt klaar zijn.

Overdreven veel groen is er niet in de binnenstad. Dat was er niet en komt er ook niet. Oscar Langeland: "Op het plein Plantage hebben we wel veel aandacht aan het groen besteed. We hebben daar vrij oude bomen verplaatst zodat het plein aantrekkelijker werd. Op de Botermarkt stond ook groen maar dat was eigenlijk te verwaarlozen. We hebben echter wel veel aandacht besteed aan het straatmeubilair dat door het materiaalgebruik één familie vormt. Al het straatmeubilair in de binnenstad wordt van metaal en/of hout gemaakt en heeft neutrale, natuurlijke kleuren. De verleiding was groot om voor een Anton Pieck-achtige vormgeving te kiezen, maar gelukkig zijn het tijdloze, sobere ontwerpen geworden met een natuurlijke uitstraling. Het gaat immers niet om het

Oscar Langeland: "Voor de uitvoering stond het gebruikersgemak voorop."

straatmeubilair maar om de gebouwen, de gevels en de etalages. Bijkomend voordeel van dit uitgangspunt is dat de openbare ruimte door de sobere aankleding nu weinig obstakels kent."

COMMUNICATIE

De binnenstad heeft dus een tijdje 'open' gelegen? Daar zullen de winkeliers niet blij mee geweest zijn?

Oscar Langeland: "Dat klopt, die waren niet blij met de overlast die de werkzaamheden met zich mee zouden brengen, maar als je overlegt met mensen dan gaan veel dingen veel soepeler. Ook tijdens de uitvoering konden de winkeliers ons en de aannemer makkelijk bereiken voor vragen en opmerkingen. Verder organiseerden we elke twee weken een spreekuur waar de aannemer de omwonenden te woord stond en hun vragen beantwoordde. Als de aannemer geen oplossing kon bieden voor problemen, hadden de mensen de mogelijkheid om naar de gemeente te gaan om daar hun grieven of suggesties op tafel te leggen."

"Het was niet altijd makkelijk werken omdat zoveel mensen zagen wat je deed en dat leverde altijd veel commentaar op. Om dat zoveel mogelijk te ondervangen, informeerden we ver van tevoren de betrokkenen, zodat zij er rekening mee konden houden als we weer een deel van de straat onderhanden namen. In de communicatie speelde de aannemer een belangrijke rol. Hij moest een nauwkeurige tijdsplanning hebben en zich daar ook aan houden. De aannemers Schonewille BV uit Elim en L. Timmer Lelystad BV verdienen daarvoor zeker complimenten."